

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Tweede Kamer
der Staten-Generaal
Binnenhof 4
2513 AA 's-GRAVENHAGE

**Directoraat-generaal Agro en
Natuur**

Directie Dierlijke Agroketens en
Dierenwelzijn

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Factuuradres

Postbus 16180
2500 BD Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)
www.rijksoverheid.nl/ez

Datum 11 februari 2015

Betreft Beantwoording vragen over het onthoornen van kalveren

Geachte Voorzitter,

Hierbij ontvangt u de antwoorden op vragen van het lid Thieme (PvdD) over pijnbestrijding bij het onthoornen van kalveren (ingezonden 13 januari 2015).

1

Kent u het bericht 'Steeds meer pijnstilling bij onthoornen', waaruit blijkt dat meer dan een op de vijf boeren geen pijnbestrijding geeft omdat zij geen nut zien in het bestrijden van pijn of vanwege economische redenen?¹

Antwoord

Ja.

2

Erkent u dat het onthoornen bij kalveren een ingreep is waardoor een kalf volgens Canadees onderzoek van de University of British Columbia wel tot 44 uur na de ingreep kan lijden aan ernstige pijn, zware stress, verhoogde ademhaling en hartslag?² Erkent u dat hiermee het welzijn van kalveren ernstige schade ondervindt? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Kalveren die worden ingezet ter vervanging van de melkveestapel worden onthoorned. Dat gebeurt in de gangbare veehouderij onder andere vanwege de veiligheid voor de houder en om beschadigingen aan soortgenoten te voorkomen in de stalperiode. Met de melkveesector heb ik afgesproken dat onthoornen vanwege het veiligheidsaspect vooralsnog blijft toegestaan. Het onthoornen van kalveren is een ingreep die pijn en stress meebrengt. Daarom heb ik met de melkveesector afgesproken dat het onthoornen zo diervriendelijk mogelijk moet gebeuren (Beleidsbrief dierenwelzijn TK 28286, nr. 651, dd. 4 oktober 2013). Dat betekent naast de wettelijk verplichte verdoving bij het onthoornen, toe te dienen

¹ Website Boerderij, 8 december 2014 (<http://www.boerderij.nl/Rundveehouderij/Nieuws/2014/12/Steeds-meer-pijnstilling-bij-onthoornen-1661772W/>)

² Beter BOE!, oktober 2012 (http://www.boehringer-ingelheim.nl/content/dam/internet/ah/nl_NL/documents/basisinfo_rund/beterBOE_oktober_2012_F_NR-6407.PDF)

door een dierenarts, ook postoperatieve pijnbestrijding. Het toedienen van pijnstilling heeft bovendien ook positieve invloed op een snel herstel.

3

Kunt u aangeven waarom pijnbestrijding bij het onthoornen van kalveren in Nederland op vrijwillige basis gebeurt, terwijl dit bijvoorbeeld in Noorwegen wettelijk verplicht is? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

In 2013 heb ik over postoperatieve pijnbestrijding afspraken gemaakt met de sector en de Koninklijke Nederlandse Maatschappij voor Diergeneeskunde (KNMvD). De KNMvD heeft in december 2014 een standpunt Pijnbestrijding bij lichamelijke ingrepen in de landbouwhuisdierensector uitgebracht waarin dierenartsen en veehouders worden opgeroepen om pijnbestrijding bij de uitvoering van lichamelijke ingrepen te optimaliseren. De sectororganisaties hebben via bijeenkomsten leden bewust gemaakt van het belang en nut van pijnbestrijding en handvatten aangereikt. Boeren hebben er ook belang bij dat het onthoornen goed gebeurt en dat het kalf snel herstelt. LTO ziet een sterke toename van boeren die postoperatieve pijnbestrijding geven, tot ongeveer - zoals blijkt uit de recente peiling van De Boerderij- 80% in 2015. Deze aanpak waarbij de sector haar verantwoordelijkheid neemt heeft mijn voorkeur boven regelgeving.

4

Erkent u dat het niet toepassen van pijnbestrijding bij 20% van de veehouders een te hoog percentage is? Bent u bereid om pijnbestrijding te verplichten en daarmee miljoenen kalveren te verlossen van ernstig lijden als gevolg van onthoorning? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Ik beschouw 80% niet als het eindstation. Zie verder mijn antwoord op vraag 3.

5

Is u bekend dat een op de vier veehouders het onthoornen zelf uitvoert? Deelt u de mening van een deel van de geënquêteerde veehouders dat dierenartsen deskundiger zijn in het onthoornen dan veehouders zelf? Bent u bereid, zolang er geen verbod op het onthoornen is, om te verplichten dat deze pijnlijke ingreep alleen door een dierenarts wordt uitgevoerd? Zo ja, op welke termijn? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Het onthoornen is een wettelijk toegestane handeling voor een veehouder (artikel 2.28 lid b Besluit houders van dieren).

Voorwaarde is dat de ingreep geschiedt op aanwijzing van een plaatselijk praktiserende dierenarts nadat deze een plaatselijke verdoving ten behoeve van deze ingreep heeft toegepast. Het is aan de veehouder om, indien hij vindt dat de dierenarts bekwaam is dan hijzelf in het uitvoeren van deze handeling, deze handeling door een dierenarts te laten uitvoeren. Ik zie geen reden om te verplichten dat alleen dierenartsen mogen onthoornen.

6

Hoe wordt art. 3 richtlijn 98/58/EG in Nederland gehandhaafd met betrekking tot het onthoornen van kalveren en de pijn die daarop volgt? Hoe frequent wordt er gecontroleerd en wordt er extra gecontroleerd bij veehouders die zelf onthoornen?

Antwoord

Op de melkveehouderijbedrijven die door de NVWA gecontroleerd worden, wordt in minimaal de helft van de gevallen gecontroleerd op de wijze van onthoornen. Daarbij wordt aan de hand van het logboek gecontroleerd of het onthoornen van de kalveren heeft plaatsgevonden onder verdoving door de dierenarts. Uit de controles komt het beeld naar voren dat het onthoornen op melkveebedrijven in het algemeen op correcte wijze plaatsvindt.

7

Welke afspraken heeft u met de sector gemaakt om het onthoornen uit te faseren? Bent u bereid om voor de evaluatie van de afspraken over het onthoornen in 2018 een tussenevaluatie naar de Kamer te sturen met daarin de stand van zaken over de gemaakte stappen door de sector? Zo nee, waarom niet?

Antwoord

Met de melkveesector heb ik afgesproken dat onthoornen vanwege het veiligheidsaspect vooralsnog blijft toegestaan en dat zij zoekt naar en inzet op alternatieven. Zo werkt de sector aan het versneld invoeren van hoornloze dieren (van oudsher bestaan er verschillende hoornloze rassen) en het ontwikkelen van andere houderijsystemen of vernieuwing van delen van bestaande stalsystemen waardoor onthoornen minder noodzakelijk wordt. Dat kost tijd. Een tussenevaluatie voor de toegezegde evaluatie in 2018 vind ik derhalve niet opportuun.

(w.g.) Sharon A.M. Dijkma
Staatssecretaris van Economische Zaken